

بهار

رقم جدید اسپرس

مناسب کشت در مناطق اقلیم سرد و معتدل سرد (مناسب تولید علوفه در ابتدا و انتهای فصل رشد)

مجربان مسئول: ویدا قطبی و محمد رضا عباسی

محققان همکار: مریم حاجی حسینی، ویدا قطبی، داود حسن پناه کلور، مسعود ترابی، لطفعلی لطفی، لیلا نظری، امین رستمی، مهدی متقی، وحید رهجو، عبدالناصر مهدی پور، عباس طاهری، سیروس شجاعی، وحید رهجو، بهزاد علیزاده، فرهاد صادقی گرمارودی، جمشید کاوه حسینیعلی طاهری، احمد رضی، تقی دلشاد، عبدالناصر مهدی پور، ابوالقاسم قیصری، عبدالرضا مرادی، علی مقدم

اسپرس (*Onobrychis viciaefolia*) گیاهی علوفه‌ای چند ساله، دگرگشن از تیره لگوم‌ها با قدمت کشت چندین صد ساله در ایران است که به دلیل مقاومت به سرما، خشکی و عدم ایجاد نفخ در دام، می‌تواند گزینه‌ی مناسب برای تولید علوفه در شرایط سخت کشور باشد. از طرف دیگر، با توجه به اثرات تغییر اقلیم و در شرایط کنونی کشور، نیاز به گیاه علوفه‌ای که بتواند در شرایط کمبود آب و با بارندگی بهاره علوفه بالایی تولید نموده و در صورت عدم تامین آب مورد نیاز به خواب رفته و با دسترس قرار گرفتن آب بویژه در اواخر فصل رشد مجدداً رشد کرده و تولید علوفه نمایند، بسیار بالاست. علاوه، تحمل به بیماری سفیدک سطحی که در اواخر فصل از معضلات گیاه اسپرس در کشور محسوب می‌شود، در فرایند اصلاح و معرفی رقم بهارین گیاه مدنظر قرار گرفت. جمعیت TN۵۲-۰۰۲۲۴ (رقم بهار فعلی) به عنوان بهترین توده از نظر تحمل به بیماری سفیدک سطحی و صفات ظاهری از بین ۴۹۴ توده اسپرس بخش تحقیقات ژنتیک و بانک ژن گیاهی ملی ایران انتخاب شد. این توده یا جمعیت که به همراه ۲۱ اکوتیپ و ژرم پلاسما دریافتی از بانک ژن ملی گیاهی ایران در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ مورد ارزیابی و گزینش قرار گرفت و در چین اول برتری بالایی از نظر عملکرد و نسبت برگ به ساقه و نمود ظاهری داشت. در آزمایش بررسی و مقایسه عملکرد علوفه تعدادی از جمعیت‌های بهبود یافته و اکوتیپ‌های اسپرس زراعی ایران در مرحله سازگاری در سال ۱۳۹۸ در هفت مکان کرج، اصفهان، شیراز، شهرکرد، اردبیل، سمنجان و همدان در چین اول بالاترین عملکرد علوفه تر و خشک و نسبت برگ به ساقه و کیفیت علوفه را داشت. بررسی جمعیت‌های اصلاح شده و اکوتیپ‌ها از نظر بیماری

سفیدک سطحی در شرایط گلخانه و مزرعه نشان داد که جمعیت TN۵۲-۰۰۲۲۴ (رقم بهار فعلی)، جمعیتی متحمل بود درحالی که سایر جمعیت‌ها واکنش نیمه حساس تا حساس به این بیماری داشتند. نهایتاً از آنجائی که رقم بهاردر چین اول بالاترین عملکرد را داشته، سپس به خواب رفته و مجدداً با خنک شدن هوا رشد کرده و همچنین متحمل به بیماری سفیدک سطحی می‌باشد، برای مناطقی که با کم آبی مواجه هستند مناسب کشت است.

مقایسه صفات زراعی اسپرس بهار با میانگین جمعیت‌ها

رقم		صفت
جمعیت‌ها(شاهد)	بهار	
۵/۲۸	۶/۲۹	میانگین عملکرد علوفه خشک در چین یک شرایط بهینه (تن درهکتار)
۷۵	۸۰	میانگین ارتفاع گیاه در چین ۱ (سانتی متر)
۲-۲/۵	۲-۲/۵	وزن ۱۰۰ دانه یا غلاف (gr)
۱۷/۱۵	۱۸/۴۵	میزان پروتئین خام (%)
۴۸/۰۹	۴۶/۸۷	فیبر نامحلول در شوینده خنثی (/NDF)
۳۳/۵۹	۳۳/۳۸	فیبر نامحلول در شوینده اسیدی (/ADF)
۶۵/۹۹	۶۸/۱۶	ماده خشک قابل هضم (/DMD)
۸/۶۰	۸/۷۷	خاکستر کل (/ASH)
حساس	متحمل	تحمل به بیماری سفیدک سطحی

توجیه اقتصادی:

در آزمایشات سازگاری جمعیت اصلاح شده TN۵۲-۰۰۲۲۴ (رقم بهار فعلی) با عملکرد علوفه خشک در چین اول به میزان ۶/۲۹ تن در هکتار، ۱/۰۱ تن در هکتار یا ۱۹/۱۲ درصد نسبت به میانگین کل ژنوتیپ‌ها افزایش عملکرد نشان داد. همچنین ارزش کنونی ناخالص جایگزینی رقم اسپرس بهار، طی دوره هفت ساله برابر با ۲۲۰/۵۹ میلیارد ریال برآورد شده است.